

INSTITUTIONAL MEASURES (IN AND OUTSIDE THE EUROPEAN UNION) TO SUPPORT TOUR OPERATORS IN THE CONDITIONS OF THE COVID-19 PANDEMIC

Abstract: The rapid and unexpected spread of COVID 19 around the world has created an unprecedented situation in which tour operators are practically unable to operate. On the one hand, the restrictions and introduced travel bans, and on the other hand, the reluctance of customers to travel, made the industry unable to function. Tourism is among the most affected sectors of the pandemic. Undoubtedly, the most affected are the tour operators, who have prepaid plane tickets, hotel accommodation and other services with the money received from their clients. In the common practice of using these funds as a deposit for future periods, the tour operators found themselves in a difficult situation. They have to reimburse customers for money that they do not actually have, and at the same time they cannot use their deposits or generate new income.

At the same time, there are panic actions taken by state institutions to limit the severe consequences for both the health of citizens and the economy.

The article presents measures taken by institutions in different countries to strengthen the sector, which generates significant revenues worldwide and provides high level of employment. An analysis and comparison was made between the measures taken by the governments of Bulgaria, Russia, EU countries and European countries outside the EU.

The methods used are theoretical analysis and synthesis, content analysis of normative documents.

Author information:

Nikolay Yotovski

PhD Student

Sofia University „St Kliment Ohridski“

✉ nickyot@yahoo.com

🌐 Bulgaria

Keywords:

tour operators, COVID-19, institutions,
measures, pandemic.

Въведение

Безспорно най-засегнатият икономически сектор от пандемията, причинена от COVID-19 е туризма. Към 6 април 2020 г. 96% от всички туристически дестинации в света въведоха ограничения или пълни забрани за пътувания, с което на практика лишиха туроператорите от възможността да изпълняват дейността си [1]. Ако към това се добави и нежеланието на техните клиенти да пътуват индивидуално или организирано, дори в дестинации, където ограниченията в един или друг момент бяха премахнати, пандемията постави всички туроператори в ситуация, без аналог до този момент. Нито финансовата криза през 2008-2009 г., нито предишни пандемии, нито атентати и военни действия могат да бъдат сравнени със ситуацията с разпространението на вируса [2].

По прогноза на Европейския парламент (European Parliament), туроператорите се очаква да загубят средно 70% от приходите си, докато при хотелите и ресторантите спадът ще е 50%. Най-засегнати са европейските туроператори, които обслужват половината от туристическите пристигания в световен мащаб (в най-голяма степен страните, чиито икономики са зависими от туризма – Италия, Испания, Франция и Гърция).

Според доклада на Световната Туристическа Организация (UNWTO), към 18 май 2020г. всички туристически дестинации са въвели ограничения за пътувания, а 75% от тях са въвели пълна забрана [1]. В тази ситуация туроператорите трябваше да вземат тежки решения относно

политиката си за оцеляване. От една страна стоят клиентите, които съгласно действащите разпоредби за защита на потребителите на европейско ниво имат право да получат сумите си от анулирани пътувания в 14-дневен срок, а от друга страна стоят техните доставчици, които не възстановяват предплатени суми, а ги задържат под формата на депозити. Поради ред причини, свързани със спецификата на пазара на туристически услуги, туроператорите не разполагат със свободни средства, с които могат да задържат служителите си, да поемат текущите си разходи и да поддържат добра ликвидност.

Подкрепа за възстановяването на туризма в ЕС

За да подпомогне възстановяването на туристическия сектор, в това число и на туроператорите, на 13 май 2020 г. Европейската комисия предлага мерки, които да позволят постепенно и координирано подновяване на предлагането на туристически услуги, както и оказване на конкретна помощ на предприятията от този сектор. Една от мерките е свързана с ликвидност за предприятията в сектора на туризма, особено за малките предприятия. Гъвкавостта, предоставяна от правилата за държавната помощ, позволява на страните от ЕС да въвеждат схеми, като гаранционни схеми за ваучери и други схеми за ликвидност, да подпомагат предприятия и да гарантират удовлетворяване на исканията за възстановяване на средства, свързани с пандемията от коронавирус.

Чрез Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса в условията на споделено управление със страните от Съюза, ЕС продължава да предоставя незабавна ликвидност на засегнатите от кризата предприятия. Освен това Комисията осигурява заедно с Европейския инвестиционен фонд до 8 млрд. евро финансиране за 100 000 засегнати от кризата малки предприятия.

Втора важна мярка е запазване на работни места с до 100 млрд. евро финансова помощ по програма SURE, която помага на страните от ЕС да покрият разходите на националните схеми за намалено работно време и други подобни мерки, които позволяват на предприятията да запазват работни места.

Трета мярка е свързана с информиране на гражданите за предлагането по места, рекламиране на туризма и на Европа като безопасна туристическа дестинация [3].

На 19 юни Европейският Парламент гласува резолюция за транспорта и туризма през 2020 г. с искане за по-нататъшни действия в подкрепа на малките и средни предприятия, засегнати от кризата и финансиране за подпомагане на сектора. Според депутатите, кризата трябва да се разглежда като възможност за модернизирание на туризма в ЕС, като го направи екологичен и социално отговорен. Тази резолюция не въздейства пряко върху туристическия и транспортен сектор, но дава възможност страните-членки да вземат самостоятелни решения за подпомагане на сектора, в който работят 22,6 млн. заети пряко или непряко в туризма 50% пряко заети. Резолюцията е насочена основно към малките и средни предприятия, каквито в сектора са 90% от 3 млн. бизнес единици [4].

През първите три месеца от началото на пандемията, мерките касаят основно отношенията на туроператорите и техните клиенти, които вече бяха предплатили или напълно заплатили своите пътувания. Поради неразбиране от страна на институциите на принципите на функциониране на туроператорите водещ фактор в тези отношения е защитата на интересите на потребителите. Това ясно личи в изказванията на министри и депутати от редица държави, които говорейки за туризъм визират основно хотелиерския и ресторантьорски сектор [5]. Така първите мерки, предприети за подпомагане на туризма са насочени към хотелиери и ресторантьори. В последствие са предложени и различни механизми в различните страни за укрепване на националните превозвачи. Европейската комисия одобрява предоставянето на френска авиокомпания (AirFrance) помощ на стойност 7 млрд. евро (състояща се от 4 млрд.

евро държавни гаранции за заеми и 3 млрд. акционерен кредит във връзка с епидемията от COVID-19). Германското правителство взема решение за придобиване на 20% дялово участие в немска авиокомпания (Lufthansa Group) като част от пакет за финансова подкрепа от 9 млрд. евро, насочен към предотвратяване на несъстоятелност [6]. Тази частична национализация значително укрепва състоянието на авиокомпанията. На 17 март 2020 г. италианското правителство национализира напълно националния авиопревозвач (Alitalia) [7]. По същото време Русия отпуска 23 млрд. рубли за субсидиране на своите авиокомпани за времето, когато те не изпълняват никакви или силно редуциран брой вътрешни полети [8].

Основната задача на туроператорите е да обяснят на властите в своите страни, че те също са част от туристическия бранш и реално са не по-малко засегнати, а в някои отношения дори повече, от пандемията в сравнение с хотели, ресторанти и авиокомпани.

Целта на настоящата статия е да се направи обзор на представени мерки, които предприемат институциите в различни държави, за спасяване на сектора, генериращ сериозни приходи в световен мащаб и осигуряване на висока заетост. Направен е анализ и съпоставка между мерките, взети от правителствата на България, Русия, страни от ЕС и европейски страни извън ЕС.

Използваните методи са теоретичен анализ и синтез, контент-анализ на нормативни документи.

Ваучери вместо пари за поддържане на ликвидността на туроператорите

Първата мярка за поддържане на ликвидността на туроператорите е вместо възстановяване на средства за анулирани екскурзии, потребителите да получат ваучери за депозит за услуги в бъдеще. (за тази мярка в статията условно ще бъде използвано понятието „Covid-ваучери“, за да не се създава аналогия с ваучерите за туристически услуги, регламентирани в туристическите законодателства на държавите).

Германия е държавата, в която стартира въвеждането на Covid-ваучери. Германската туристическа асоциация Deutsche Reiseverband (DRV), подкрепена от големите немски туроператори предложи механизъм за подкрепа на ликвидността на туроператорите и туристическите агенции [9]. Същността на схемата е следната: на потребителите, заплатили резервации до 8 март 2020 г., вместо за връщане на паричните средства (по закон в срок до 14 дни), да се предложат "ваучери" или „купони“ (Gutschein), валидни до 31 декември 2021 година. Ако през този период клиентът не ползва услугата, той ще получи пълния размер на заплатената от него сума, но след 1 януари 2022 година. Преди този срок, потребителят може да претендира за връщане на сумата само в извънредни случаи, които да се разглеждат индивидуално, като най-често става въпрос за медицински причини. Германия заделя 840 млн. евро в специален гаранционен фонд, с който държавата гарантира издадените Covid ваучери при евентуален фалит на туроператора, а мярката бе одобрена от Европейската комисия [10].

Схемата „Gutschein“ е предложена за прилагане в целия ЕС, но дори не стига до разглеждане в ЕК, поради ограничените финансови възможности на някои от държавите-членки [11]. В крайна сметка е взето решение всяка страна отделно да решава дали и по какъв начин да регламентира тази мярка.

Все пак схемата „Ваучери срещу пари“ се възприема и започва да бъде прилагана в различна степен и формат в повечето европейски държави.

С Постановление № 2020-315 на френското правителство от 25.04.2020, в страната се налага мораториум върху възстановяването на средства за срок от 18 месеца [12].

Гърция също приема срокът за ползване на ваучерите да бъде 18 месеца.

В Русия компаниите искат издаването на клиентите, изискващи обезщетение, сертификат, потвърждаващ запазването на средствата им от туроператора за използване след стабилизиране

на ситуацията. Туроператори искат замразяване на плащанията на туристите за анулирани екскурзии до 2022 година, позовавайки се на добри практики в Германия (отлагане на плащанията до 1 януари 2022 г.) и Франция (туроператорите имат право да плащат на туристите за анулирани екскурзии в рамките на 18 месеца). Туроператорите са единодушни, че замразяването на плащанията към крайните клиенти е най-правилното решение [13, 14].

България, този фон, също променя законодателството си в подкрепа на туроператорите. Първоначална е прието туроператорите да се споразумеят с клиентите си за промяна на датата, дестинацията или ваучер, при всички анулирани пътувания по време на извънредното положение (13 март – 13 май 2020 г.) . В случай, че не бъде постигнато споразумение между двете страни, то клиентите имат право да поискат възстановяване на заплатената сума (но след 14.05.2021 г.) (чл.25 ЗМДВИП, ДВ, бр. 34 от 2020 г., в сила от 09.04.2020 г., изм. - ДВ, бр. 44 от 2020 г., в сила от 14.05.2020 г.). По настояване на туроператорите се отчете факта, че голяма част от потребителите са предплатили пътувания за летния и есенен период, преди забраните за пътуване в повечето страни по света. В Народното събрание беше гласувано изменение на чл.25 ЗМДВИП, чрез което се дава възможност клиентите на туроператорите да поискат възстановяване на заплатените суми не по-рано от 1 година от началната дата на анулираното пътуване (изм. - ДВ, бр. 71 от 2020 г., в сила от 11.08.2020 г.) [15].

Кредити за туроператори

Турция е първата държава, която отпуска кредити на туроператори, които имат собствени авиокомпании (на обща стойност 120 млн. долара). Тази мярка цели да заздравя турските туроператори, които провеждат чартърни програми от Европа, Русия и страните от ОНД [16].

В Германия също е взето решение държавата да отпусне безлихвени заеми на големите туроператори (напр. TUI Group), с които да укрепи ликвидността им [17].

Освен на големите туроператори, в Германия са отпуснати и кредити на по-малките по схемата за подпомагане на малки и средни предприятия /МСП/. Според германското правителство 85 000 служители на туристически агенции и туроператори са застрашени от съкращение. С цел запазване на работните места в туроператорските фирми, е взето решение за издаване на преференциални 10-годишни заеми под 3% годишно. Гарант за тях, подобно на Covid-ваучерите отново е държавата. Държавният кредит се предоставя на компании, работещи на пазара от 1 януари 2019 г., които имат повече от 10 служители. Размерът на кредита е до три средни месечни оборота през 2019 г., но максимум 500 000 евро за компании с персонал до 50 служители и максимум до 800 000 евро за компании с повече от 50 служители. Задължително условие е туристическата компания да не е изпитвала икономически затруднения и да не е имала данъчни задължения към 31 декември 2019 г., както и към момента на кандидатстването [18].

В Русия на туроператори е отпусната държавна подкрепа под формата на 3,5 млрд. рубли от резервния фонд, за обезщетение за вреди във връзка с пандемията от коронавирус [19]. Парите се насочват към Федералната агенция по туризъм, която да предостави субсидии на туроператорите. В допълнение, за туроператорите, занимаващи се с входящ и изходящ туризъм е стартирана кредитна линия за подкрепа на заетостта (от 1 юни 2020 г.) [20]. Крайната лихва по кредита е 2%, а останалата част от 6% до пазарната лихва /8%/ субсидира държавата. Кредитът (с падежът 1 април 2021 г.) може да се използва както за изплащане на заплати на служителите, така и за рефинансиране на по-рано взет кредит. В случай, че компанията поддържа не по-малко от 80% от персонала, се отписва половината от кредита и лихвата, а при 90% запазен персонал – целият заем и лихва [21].

В България се отпускат 10 млн. лева за подпомагане на туристическия бизнес, засегнат от Covid-19 по ОП „Иновации и конкурентноспособност“. Целта на процедурата е осигуряване на

оперативен капитал за справяне с последиците от COVID-19 кризата за български микро-, малки и средни предприятия, извършващи туроператорска и/или туристическа агентска дейност по Закона за туризма. Средствата са за покриване на текущите нужди на туроператори и туристически агенти и извършване на разходи за оперативен капитал, чиято стойност се калкулира в стойността на предоставяната туроператорска/туристическа агентска услуга. Финансовата помощ е на стойност до 10% от общия си оборот за 2019 г., но не повече от 200 000 евро (391 166 лв.) [22] .

Социални мерки –схемата „60/40“ и „80/20“

Редица страни предприемат политика на запазване на заетостта на служителите на туроператорски фирми, поемайки 60 или 80% от осигурителния доход и осигурителните вноски за сметка на работодателя на всички заети служители по време на пандемията (Страните от ЕС). Тази мярка не касае единствено туристическия сектор, а е валидна за всички сфери на икономиката. От схемата се възползват много туроператори, благодарение на което успяват да запазят част от персонала си.

България е добър пример за прилагане на мярката. Първоначално в страната е приета схемата „60/40“. В последствие от 1 юли, правителството на страната взема решение за допълнителна компенсация в размер на 290 лв. за всеки работник, служител или самоосигуряващ се. Така на практика мярката се превърща в „80/20“. Това увеличение касае секторите „Транспорт“, „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Туризъм“.

Субсидиране на чартърни полети

Русия. Руската туристическа индустрия се оказва една от най-засегнатите от пандемичния период [23]. Според мониторинга на финансовите потоци в отрасъла, който се води от Централната банка, обемът на входящите плащания в индустрията през май изостава от предконавирусната „норма“ с около 90%, през юни — с 80-90%, през юли — с 66%, а през август — с 54% [24]. Дори и до средата на септември 2020 г., когато няколко чуждестранни дестинации са отворени за руски туристи, изоставането от нивата преди кризата е повече от 50% [25]. За преодоляване на негативното влияние на пандемията върху туризма, страната насочва усилия към стимулиране на вътрешния туризъм – привличане на руските туристи в собствената им страна. В резултат на това през летния период Сочи и Крим запълват капацитета си, а Федералната агенция по туризъм Ростуризм обявява старта на чартърни програми в други региони на Русия [26].

За да направят пътуването по-евтино, както и да преразпределят потоците от туристи, също и да намалят тежестта върху черноморското крайбрежие, най-големите туроператори стартират собствени чартърни програми с държавна подкрепа [27]. Сред тях пакетни екскурзии и чартърни полети до Калининград, Бурятия (Байкал), Хакасия, Алтай.

За да стартира собствена чартърна програма, руският туроператор трябва да сключи договор с чартърна авиокомпания и да поръча чартърни полети, като размера на субсидията зависи от честотата на заминаване, разстоянието и т. н.

В края на юни стартира програма за чартърни превози в Калининград от Москва, Санкт Петербург и Екатеринбург. На 4 юли стартира нова чартърна програма до езерото Байкал, Република Бурятия. Дестинацията е лансирана като ексклузивен продукт (на TUI-Русия, създаден с подкрепата на Ростуризм и правителството на Република Бурятия). Деветдневната програма продължава до 22 септември и повече 1 500 туристи се възползват от офертата. Благодарение на добрите оценки на дестинацията (оценка 4,85 от 5) и желанието на туристите да посетят Байкал се очаква удължаване на чартърната програма и за зимния сезон

Въпреки нарастване на търсенето на вътрешни дестинации, Русия не успява напълно да компенсира туроператорите за намаляващите приходи от спирането на изходящия туризъм. За сравнение през 2019 г. TUI-Русия изпраща 40 000 туристи по вътрешните си програми, а до края на 2020-та компанията планира да изпрати около 150 000 руски туристи в Русия [28].

Интерес представлява фактът, че анализът на базите данните за закупуване на билети, показва ниво на неорганизиран туризъм, които не прибегват до услугите на туроператори, малко по-високо от 2019 г. От юни до края на септември в сравнение със същия период на миналата година броят на резервациите е нараснал със 7,4% [28].

В Израел се взема решение субсидията от 60 евро за всеки руски турист, пристигнал в Ейлат, която се прилага през 2018-2019 г. да бъде въведена отново като подкрепяща мярка във връзка с пандемията. Морският курорт зависи изцяло от чуждестранния туризъм и на първо място от руските туристи, поради което израелската страна решава да продължи със субсидирането на полетите [29].

В крайна сметка тази мярка не е приложена, поради съществуващата и до момента забрана за полети между Русия и Израел. Готовността на израелското Министерство на туризма е тя да започне да се прилага веднага след възстановяване на въздушните връзки между двете страни.

България. На 27 юли Европейската комисия одобрява плановете на България за субсидиране на чартърни полети до страната като подкрепа за туристически сектор [30].

Българското правителство взема решение да осигури субсидии от 35 евро на седалка за чартърни полети с капацитет минимум 100 места. Предвижда се мярката да бъде прилагана до края на 2020 г. Тази мярка, обаче, е закъсняла, поради факта, че активния летен сезон в страната продължава до края на месец август, а чартърните програми са планирани много по-рано. Освен това, помощта реално се получава от чуждите туроператори, които от своя страна към тази дата вече са анулирали голяма част от полетите. Малкото, които се изпълняват са достатъчно запълнени и мярката по никакъв начин не стимулира туристопотока към летните български курорти. В случай, че бъде удължен срокът на действието ѝ, тази мярка би била подходяща и ефективна за предстоящия зимен сезон.

На практика формулата за субсидиране на чартърни полети с чужди туристи е подходяща за прилагане като маркетингов похват във времена, когато дестинацията трябва да покаже конкурентни предимства и то на определени пазари. В условия на ограничения и забрани за пътуване, причинени от пандемията от COVID-19, приложението на тази мярка е по-скоро неефективно.

Сътрудничество между туроператорски сдружения и институции на национално ниво за определяне на мерки за подпомагане на туроператори

В Русия е приет национален двугодишен план за икономическо възстановяване на икономиката на Русия на стойност около 6,4 трилиона рубли (близо 70 млрд евро). Планът е включва и подкрепа на туристическия бранш с цел „ускорено развитие на вътрешния и входящия туризъм за повишаване на привлекателността и качеството на почивката в Русия“ [31]. В Русия туристическата индустрия дава 3,9% принос към БВП на страната, в парично изражение годишният оборот на цялата индустрия на гостоприемството на Руската федерация е 3,7 трилиона рубли. В индустрията работят 2,5 милиона души [32].

От Асоциацията на туроператорите в Русия (АТОР) предлагат вариант за „туристическата“ част от плана. За спасяването на туризма от последиците от COVID-19 следва да отделят 61,52 милиарда рубли (668 милиона евро) [33].

Проектът на плана предвижда девет мерки за подкрепа на туризма и хотелиерството. Сред тях данъчни облекчения, развитието на вътрешния и входния туризъм. Действието на повечето от тези мерки в Русия ще приключи до 2021 г.

Предвижда се планът да се реализира на три етапа. До края на 2020 г. стабилизиране на ситуацията, до второто тримесечие на 2021 г. – възстановяване на икономиката, а до четвъртото тримесечие на 2021 г. – растеж. Планът включва изход за устойчив растеж на БВП от най-малко 2,5% годишно до края на 2021 година.

Първите две от мерките, се отнасят до облекчения в областта на финансовите задължения на компаниите. По този начин, предприятията от сферата на хотелиерството и туризма в периода от юни до декември 2020 г. могат да възстановят 50% от лихвените плащания и да отложат изплащането на главницата по по-рано отпуснатите заеми. Също така се планира да се намали данъчната тежест за предприятията от туристическата индустрия чрез намаляване на данъчната ставка на ДДС. Това трябва да се случи през януари 2021 г., но не се посочват конкретни цифри на намалението [34].

Мнението на туроператорите е, че системна поддръжка на туристическа индустрия трябва да бъде предоставена не само през този летен сезон, а в продължение на дълго време. Федералната Агенция по туризъм подкрепя тяхното мнение [35]. На практика се работи за формирането на нов национален проект „туризъм и хотелиерска индустрия“. Очаква се, че той ще бъде подкрепен и до края на годината ще бъде в съответния ред, внесен и одобрен [36].

Държавната подкрепа смекчи удара от пандемията, но спадът на БВП и реалните доходи не могат да бъдат избегнати.

Обемът на фискалната подкрепа в Русия е в пъти по-малък, отколкото в други страни, а кредитните и гаранционните мерки са много по-слаби [37]. За сравнение: размерът на антикризисна подкрепа в Италия е 54, 6% от БВП, в САЩ – 45, 6%, в Германия – 35, 4%, във Великобритания – 30, 9%, във Франция – 19% от БВП [38].

Институционални мерки в различни държави за укрепване на туроператорите

Анализ и съпоставката между гореизброените мерки и мерките, взети от правителствата на други страни от ЕС и европейски страни извън ЕС (Приложение 1) показва липсата на единен подход при прилагането им.

Изводи

Туроператорите са сериозно засегнати от строгите ограничения върху движението и пътуванията, наложени след началото на пандемията от Covid-19. За да се подпомогне възстановяването им, страните предприемат мерки, които да позволят постепенно и координирано възстановяване на предлагането на туристически услуги, както и оказване на конкретна помощ на предприятията от този сектор.

Властите в различните страни прилагат различни мерки за укрепване на туроператорите. Мерките са съобразени с възможностите на държавните бюджети на страните, приоритетите и др. фактори и поради тази причина е трудно да бъдат обобщени. В ЕС различни финансови ресурси по различни оперативни програми бяха пренасочени към туристическия сектор. В Европейския съюз, обаче, на този етап няма общоприети мерки, въпреки предложенията такива да бъдат приети в рамките на Общността.

В страните, обект на анализа (в и извън ЕС), мерките за подпомагане на туроператорите в условия ограниченията, наложени от пандемията, най-общо са:

- ликвидност за туроператорите
- запазване на работни места с финансова помощ

• рекламиране на туризма като безопасна туристическа дестинация на регионален принцип

От направения анализ се налага изводът, че в известна степен страните от ЕС закъсняха с прилагането на такива мерки, поради редица тежки процедури по приемането им и в този смисъл държавите, които не членуват в ЕС имаха по-голяма гъвкавост.

Заклучение

Все по-задълбочаващата се криза в туризма, породена от пандемията от COVID-19 неминуемо ще доведе до промяна в начина на пътуване. В близките години тенденцията за намаляване на груповите организирани пътувания ще се увеличи и без съмнение ще доведе до намаляване на обема на работа и до фалити на туроператори. За това е необходимо, дори задължително, държавните политики да бъдат насочени към укрепване на капацитета на тези икономически единици, които осигуряват значителна заетост и приходи от данъци. Поради спецификата на работата си, туроператорите нямат значителен финансов резерв, с който да поемат тежките негативни последици, предизвикани от забраните и ограниченията за пътувания.

Ефективността на институционалните мерки в различни държави за укрепване на туроператорите не може да бъде определена днес. Това може да се случи след време. Най-важната задача на правителствата в момента е тези мерки да бъдат продължени, за да се постигне устойчивост в прилагането им, защото кризисния период при туроператорите несъмнено ще продължи и след края на пандемията.

Приложение 1

Институционални мерки в различни държави за укрепване на туроператорите

Държава	Мерки
Албания	<p>Два пакета финансова помощ от правителството:</p> <ul style="list-style-type: none"> мярка за получаване на финансова помощ за служители в стопански субекти с годишен доход до 14 млн. ALL, икономическа помощ и изплащане на доходи от безработица през периода на пандемията от Covid-19 на обща стойност – 5, 85 млрд. ALL (решение на Министерски съвет от 27.03.2020 г.); мерки за получаване на финансова помощ за настоящи и освободени служители в резултат на Covid-19 на обща стойност 7, 04 млрд. ALL (решение на Министерски съвет от 16.04.2020) <p>От двата пакета за финансова помощ се възползват 148 туроператори и 536 туристически агенции.</p>
Белгия	<ul style="list-style-type: none"> На регионално ниво правителството на Валония отпуска по 5 000 EUR на компания, напълно или частично неработеща в резултат от решения, приети от Съвета за национална сигурност (кегъринг, настаняване, туристически агенции, туроператори, резервационни услуги и свързани с тях дейности, автобуси за случайни превози, туристически атракции). Брюксел и Фландрия предоставят по 4 000 евро на предприятия, които са били със прекратена дейност поради пандемията.
Хърватия	<ul style="list-style-type: none"> Одобряване на нови заеми за ликвидност на икономически субекти за финансиране на заплати, режийни и други основни оперативни разходи. Увеличаване на обхвата на Фонда за гарантиране на износа чрез: включване на туристическия сектор с цел да се даде възможност за издаването му на гаранции (застрахователни полици) за заеми на банки и за допълнителна ликвидност за туристическия сектор.
Кипър	<p>Допълнителни бюджетни кредити от 11 милиона евро за изпълнение на действия в подкрепа на туризма в Кипър между юни и септември 2020 г., за авиокомпаниите и туроператорите.</p>
Грузия	<p>Два пакета финансови мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - субсидия за лихвен процент на банкова гаранция за туроператори; - схеми за подкрепа за туристически компании.

Италия	Предоставяне на ваучери на клиентите за анулирани туристически пакети.
Литва	<p>Министерство на икономиката и иновациите представя план за насърчаване на туристическия сектор:</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови мерки за намаляване на ефектите на COVID-19; • мерки за насърчаване на туристическия сектор след карантина; • мерки за трансформиране на туристическата система; • връщане към създаването на модел на гаранционен фонд за пътуване, за да компенсира загубите, понесени от туристи в резултат на несъстоятелността на туроператорите. Разпределенията на фонда ще бъдат използвани в случай, че туроператорската застраховка за професионална отговорност или финансовата гаранция на оператора не са били достатъчни. <p>Приблизително 45 млн. евро от държавния бюджет е планирано да бъдат отпуснати за изпълнението на тези мерки.</p>
Полша	<p>Мерките от компетенциите на Министерство на туризма включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> • туроператорите получават възстановяване на вноските си във Фонда за гарантиране на туризма за пакета, който е бил отменен поради коронавирусна епидемия; • спасителен пакет, предназначен да защити работните места и икономиката от въздействието на COVID-19. <p>Около 212 милиарда злоти (52 милиарда щатски долара), приблизително 9% от брутният вътрешен продукт се отпускат за изпълнението на тези мерки.</p>
Румъния	<p>Указ предвижда туроператорите да могат да предложат заместващо пътуване (което е заплатено изцяло или частично до 15 март 2020 г.) и трябва да бъде реализирано до 31 декември 2021 г. След това пътуващият сключва нов договор за пътуване, който е осигурени в съответствие със Закона за туризма. В противен случай туроператорът е длъжен да върне парите от 1 януари 2022 г., в рамките на 14 дни.</p>

References:

1. UNWTO, The report on COVID-19 Related Travel Restrictions a Global Review for Tourism. <https://www.unwto.org/news/covid-19-response-travel-restrictions>
2. Bénassy-Quéré A, Marimon R, Pisani-Ferry J, Reichlin L, Schoenmaker D, Weder di Mauro B (2020). COVID-19: Europe needs a catastrophe relief plan. VOX CEPR Policy Portal. Research-based policy analysis and commentary from leading economists. <https://voxeu.org/article/covid-19-europeneeds-catastrophe-relief-plan>
3. European Commission, Jobs and the economy during the coronavirus pandemic. https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/jobs-and-economy-during-coronavirus-pandemic_bg
4. European Parliament resolution of 19 June 2020 on transport and tourism in 2020 and beyond (2020/2649(RSP)). https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0169_EN.html
5. French Republic, Ministry for Europe and Foreign Affairs, Measures to support restaurants, cafés, hotels and businesses in the tourism, events, sport and culture sectors – Press release (24 Apr. 20). <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/coming-to-france/coronavirus-advice-for-foreign-nationals-in-france/coronavirus-statements/article/measures-to-support-restaurants-cafes-hotels-and-businesses-in-the-tourism>
6. European Commission, State aid: Commission approves €6 billion German measure to recapitalize Lufthansa. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1179
7. Gianni, Origoni, Grippo, Cappelli & Partners (2020), COVID-19: Update on Law Decree No. 18 of 17 March 2020, Businesses support measures. http://www.gop.it/doc_covid/34.pdf
8. The Russian Government, Ministry of Transport of the Russian Federation, Government allocates 23.4 billion roubles to support Russian air carriers <http://government.ru/en/docs/39681/>

9. DRV (Deutscher Reiseverband, German Travel Association), Gutschein-Regelung schützt Reisebüros, Reiseveranstalter und Verbraucher. <https://www.driv.de/anzeigen/txnews/gutschein-regelung-schuetzt-reisebueros-reiseveranstalter-und-verbraucher.html>
10. Europäische Kommission, EU-Wettbewerbschüter genehmigen deutsche Garantieregelung für Reisegutscheine. https://ec.europa.eu/germany/news/20203107-reisegutscheine_de
11. European Commission, Tourism and transport: Commission's guidance on how to safely resume travel and reboot Europe's tourism in 2020 and beyond. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_854
12. Légifrance, Service public de la diffusion du droit, Ordonnance n° 2020-315 du 25 mars 2020 relative aux conditions financières de résolution de certains contrats de voyages touristiques et de séjours en cas de circonstances exceptionnelles et inévitables ou de force majeure. <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000041755833/2020-10-27/>
13. Kantorovich, V. (2020). Eesli gosudarstvo ne podderzhit turopoperatorov, to postradayut ih kliyenty, The Insider 06.04.2020, <https://www.atorus.ru/news/press-centre/new/51153.html>
14. Vestnik ATOR, Vo vnutrennem turizme podderzhivayut ideyu zamorozki vyplat do 2022 goda. <https://www.atorus.ru/news/press-centre/new/51161.html>
15. Zakon za merkite i deystviyata po vreme na izvunrednoto polozhenie, obyaveno s reshenie na Narodnoto sübranie ot 13 mart 2020 g., i za preodolyavane na posleditsite (Zagl. dop. – DV, br. 44 ot 2020 g., v sila ot 14.05.2020 g.) https://www.mh.government.bg/media/filer_public/2020/10/05/zakon_za_merkite_i_dejstvija_po_vreme_na_izvynrednoto_polozenie_obqveno_s_resenie_na_narodnoto_sybr.pdf
16. Vlasti Turtsii planiruyut podderzhat turopoperatorov kreditami, MK-Turtsiya. <https://mk-turkey.ru/tourism/2020/04/08/moaa-vlasti-turcii-planiruyut-podderzhat.html>
17. Esener, K., (2020). TUI AG and German government agree on additional stabilisation package of 1.2 billion euros. <https://www.tuigroup.com/en-en/media/press-releases/2020/2020-08-12-tui-ag-german-federal-government-additional-stabilisation-package>
18. European Commission, State aid: Commission approves German fund to enable up to €500 billion of liquidity and capital support to enterprises affected by the coronavirus outbreak. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1280
19. Gosudarstvennaya Duma, Kak pomogayut turisticheskoy otrasli spravitsya s posledstviyami COVID-19. <http://duma.gov.ru/news/48554/>
20. [20] Ministerstvo ekonomicheskogo razvitiya Rossiyskoy Federatsii „Vladimir Putin obyavil novyye mery podderzhki dlya predprinimateley. https://economy.gov.ru/material/news/ekonomika_bez_virusa/vladimir_putin_obyavil_novyye_mery_podderzhki_dlya_predprinimateley.html
21. Pravitelstvo Rossii, Utverzhdon perechen otrasley rossiyskoy ekonomiki, v naibolshey stepeni postradayshikh v rezultate rasprostraneniya novoy koronavirusnoy infektsii. <http://government.ru/docs/39382/>
22. ISUN 2020. <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/Info/32342a56-0d3a-45d2-9441-2a2415f9e313>
23. Sheresheva, M. (2020). Coronavirus and tourism. Population and Economics 4:72.
24. Tsentralna banka na Rusiya. https://www.cbr.ru/Collection/Collection/File/29313/finflows_20200924.pdf
25. Tsentralna banka na Rusiya. https://www.cbr.ru/Collection/Collection/File/29377/finflows_20201026.pdf
26. Federalnoe ahentstva po turizmu. https://tourism.gov.ru/news/16927/?sphrase_id=595205
27. Gayva, E., Rossiyskaya gazeta - Federalnyy vypusk № 130(8184). <https://rg.ru/2020/06/16/reg-sibfo/rossiian-otpraviat-charterami-v-kaliningrad-hakasiu-i-na-bajkal.html>

28. Ganzhur, E., Pochemu vnutrenniy turizm ne smog kompensirovat turoperatoram poteri ot pandemii, Forbes. <https://www.forbes.ru/biznes/409983-pochemu-vnutrenniy-turizm-ne-smog-kompensirovat-turoperatoram-poteri-ot-pandemii>
29. Vestnik ATOR, V Eylat iz Rossii zimoy poletit bolshe reysov. <https://www.atorus.ru/news/press-centre/new/48394.html>
30. European Commission, State Aid SA.58050 (2020/N) – Bulgaria COVID-19: State aid for tour operators. https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202031/287223_2176372_66_2.pdf
31. Dembinskaya, N., RIA Novosti, <https://ria.ru/20201006/ekonomika-1578292303.html>
32. Zaika, V., V Rosturizme rasskazali o znachenii otrasli dlya ekonomiki strany. <https://www.5-tv.ru/news/295294/vrosturizme-rasskazali-oznachenii-otrasli-dla-ekonomiki-strany>
33. Vestnik ATOR, Na spaseniye turizma ot posledstviy COVID-19 mogut vydelit svyshe 60 mlrd ruble. <https://www.atorus.ru/ru/news/press-centre/new/51622.html>
34. Federalnoe agentstva po turizmu, Rosturizm predlozhil dlya okazavsheysya v kollapse turotrasli novyye mery podderzhki. https://tourism.gov.ru/contents/press-sluzhba/vystupleniya-doklady-i-intervyu/publikatsii-2020-goda/rosturizm-predlozhil-dlya-okazavsheysya-v-kollapse-turotrasli-novye-mery-podderzhki/?sphrase_id=595363
35. Interfaks, Rosturizm rasschityvayet na dolgovremennuyu gospodderzhku turistichekoy otrasli. <https://tourism.interfax.ru/ru/news/articles/72037>
36. TASS, Rosturizm vedet rabotu nad natsproyektom "Turizm i industriya gostepriimstva". <https://tass.ru/ekonomika/8901855>
37. RATA News, Gospodderzhka smyagchila udar ot pandemii, no padeniya VVP i realnykh dohodov ne izbezhat. https://ratanews.ru/news/news_30072020_7.stm
38. RBK (Ros Biznes Konsalting), V VEBe otsenili vliyaniye antikrizisnykh mer na ekonomiku i dohody rossiiyan. Gospodderzhka smyagchila udar ot pandemii, no okazalas znachitelno nizhe urovnya drugikh stran. <https://www.rbc.ru/economics/27/07/2020/5f1d48d09a794735053c2fb5>